

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління ризиками в оподаткуванні

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Облік і оподаткування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування,
Протокол № 9 від 23 грудня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Управління ризиками в оподаткуванні
Викладач (-і)	Шкроміда Н.Я., к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування
Контактний телефон викладача	+38(066)3672982
E-mail викладача	nadiya.shkromyda@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний та заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Управління ризиками в оподаткуванні» спрямований на вивчення теоретичних основ, методів і практичних аспектів управління податковими ризиками в сучасних умовах господарювання. У рамках курсу розглядаються питання ідентифікації, оцінки та мінімізації податкових ризиків, а також використання податкового планування та моніторингу для ефективного управління ризиками. Особлива увага приділяється методам ухилення від ризиків, страхуванню податкових ризиків, а також управлінню ризиками на різних етапах життєвого циклу підприємства. Курс також включає практичні кейси та приклади оптимізації податкових платежів із урахуванням ризиків.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння процесів управління податковими ризиками, а також розвиток практичних навичок ідентифікації, оцінки, мінімізації та моніторингу податкових ризиків для забезпечення фінансової стабільності підприємства.</p> <p>Цілями курсу є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомити студентів із теоретичними засадами управління податковими ризиками та їх місцем у системі управління підприємством; - розвинути навички ідентифікації та оцінки податкових ризиків за допомогою кількісних і якісних методів; - оволодіти методами мінімізації податкових ризиків через податкове планування; - надати знання щодо управління податковими ризиками на різних етапах життєвого циклу підприємства; - вивчити практичні аспекти оптимізації податкових платежів з урахуванням ризиків та підготовки до податкових перевірок. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Компетентності:</p> <p>Знання та розуміння основ теорії управління ризиками та їх застосування у податковому менеджменті.</p> <p>Здатність ідентифікації, оцінки та аналізу податкових ризиків за допомогою кількісних і якісних методів.</p> <p>Знання методів мінімізації ризиків, включаючи податкове планування та ухилення від ризиків.</p> <p>Здатність до стратегічного мислення в управлінні податковими ризиками на різних етапах життєвого циклу підприємства.</p> <p>Комунікативні навички для ефективної взаємодії з податковими органами та консультантами.</p> <p>Результати навчання:</p> <p>Описувати сутність та класифікацію податкових ризиків, а також місце управління</p>	

<p>ризиками в цілому. Застосовувати методи ідентифікації та оцінки податкових ризиків на практиці. Використовувати податкове планування для мінімізації податкових ризиків. Здійснювати управління податковими ризиками на різних етапах життєвого циклу підприємства. Розуміти стратегії оптимізації податкових платежів із урахуванням ризиків. Взаємодіяти з податковими органами та розв'язувати конфліктні ситуації в процесі управління податковими ризиками.</p>			
5. Організація навчання			
Обсяг курсу – 90 год.			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
	денна форма	заочна форма	
лекції	16	6	
практичні	14	4	
самостійна робота	60	80	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Статус дисципліни
8	071 Облік і оподаткування	четвертий	вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість годин (денна/заочна форма навчання)		
	лекція	практичне заняття	самостійна робота студента
Тема 1. Теоретичні основи управління ризиками в оподаткуванні 1. Сутність та класифікація податкових ризиків. 2. Місце управління податковими ризиками в системі управління підприємством. 3. Роль податкового менеджменту у мінімізації ризиків. 4. Взаємозв'язок між податковим плануванням та управлінням ризиками. 5. Роль державних органів у регулюванні податкових ризиків.	2 / 1	2 / 1	10 / 12
Тема 2. Ідентифікація та оцінка податкових ризиків 1. Методи ідентифікації податкових ризиків. 2. Кількісна та якісна оцінка податкових ризиків. 3. Аналіз чутливості та сценарний аналіз податкових ризиків. 4. Використання інформаційних технологій для ідентифікації та оцінки ризиків. 5. Оцінка ймовірності виникнення та потенційних наслідків податкових ризиків.	2 / 1	2 / -	10 / 12
Тема 3. Методи управління податковими ризиками 1. Ухилення від ризику: стратегії та умови застосування. 2. Мінімізація податкових ризиків через податкове планування.	2 / 1	2 / 1	10 / 12

<p>3. Використання механізмів страхування податкових ризиків.</p> <p>4. Податковий моніторинг як інструмент управління ризиками.</p>			
<p>Тема 4. Управління податковими ризиками на різних етапах життєвого циклу підприємства</p> <p>1. Особливості управління податковими ризиками на стадії створення підприємства.</p> <p>2. Управління податковими ризиками в процесі поточної діяльності.</p> <p>3. Управління податковими ризиками при реорганізації та ліквідації підприємства.</p> <p>4. Особливості управління податковими ризиками при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.</p>	4 / 1	4 / 1	10 / 16
<p>Тема 5. Контроль та моніторинг податкових ризиків</p> <p>1. Система внутрішнього контролю за податковими ризиками.</p> <p>2. Моніторинг ефективності заходів з управління ризиками.</p> <p>3. Звітність та документообіг в системі управління податковими ризиками.</p> <p>4. Адаптація системи управління ризиками до змін у податковому законодавстві.</p> <p>5. Оцінка ефективності системи управління податковими ризиками.</p>	2 / 1	2 / -	10 / 12
<p>Тема 6. Практичні аспекти управління податковими ризиками</p> <p>1. Розробка та впровадження політики управління податковими ризиками на підприємстві.</p> <p>2. Оптимізація податкових платежів з урахуванням ризиків.</p> <p>3. Підготовка до податкових перевірок та оскарження їх результатів.</p> <p>4. Взаємодія з податковими органами та консультантами з питань управління ризиками.</p>	4 / 1	2 / 1	10 / 16
Разом	16 / 6	14 / 4	60 / 80
6. Система оцінювання курсу			
<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Система оцінювання знань здобувачів освіти з навчальної дисципліни включає <i>поточний</i> та <i>семестровий</i> контроль знань. Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має на меті перевірку знань здобувачів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи (усні відповіді, доповіді, дискусії, розв'язування практичних ситуацій (задач), тестування тощо). Оцінки отримані здобувачами, виставляються в електронні академічні журнали.</p> <p>Накопичення балів студентом під час вивчення дисципліни проводиться у такому співвідношенні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поточне оцінювання в навчальному семестрі (90 %); – самостійна робота студента (індивідуальне завдання/тестування (10 %). <p>Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що</p>		

	<p>підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається наростаючим підсумком як сума оцінок за поточне оцінювання та самостійну роботу.</p> <p>До залікової відомості виставляється підсумкова оцінка за стобальною шкалою та шкалою ECTS:</p> <p>Зараховано – “відмінно” (90-100 балів)– студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>Зараховано – “добре” (70-89 балів) – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках;</p> <p>Зараховано – “задовільно” (50-69 балів) – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;</p> <p>Незараховано (менше 50 балів) – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p> <p>Отримання додаткових балів з дисципліни можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Також за рішенням кафедри обліку і оподаткування здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали (див. Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, URL: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf)</p>
Вимоги до письмових робіт	Студенти виконують письмові роботи, основною метою яких є перевірка ступеня засвоєння теоретичних положень курсу. У разі відсутності здобувача з поважних причин при написанні роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи в межах індивідуально-консультативної роботи з викладачем або в межах визначеного викладачем відповідного семінарського заняття. При неявці здобувача у зазначений термін без поважних причин кількість балів за письмову роботу дорівнює "0" (нуль). При написанні письмових робіт слід дотримуватись академічної доброчесності.
Практичні заняття	Практичні заняття проводяться з метою формування у

	<p>студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і практичну сторону з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів.</p> <p>Під час практичних занять студент отримує оцінки за результатами усних відповідей, доповідей, дискусій, розв'язування практичних ситуацій (задач), тестування тощо.</p> <p>Оцінки за практичні заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.</p>
Самостійна робота	<p>Загальний обсяг годин самостійної роботи, що відводиться на вивчення дисципліни складає 60 год. - для студентів денної форми навчання та 80 год. - для заочної форми навчання. Студентам пропонується виконання завдань, що розміщені у Системі дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/3641). Згідно графіку навчального процесу в період контролю за самостійною роботою студенти виконують завдання на платформі дистанційного навчання.</p>
Підсумковий контроль	<p>Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається наростаючим підсумком як сума оцінок за поточне оцінювання та самостійну роботу.</p>
Методи навчання	<p><i>Наочні методи</i> навчання - ґрунтуються на візуальному сприйнятті інформації для полегшення вивчення навчального матеріалу (використання ілюстрацій, графіків, схем, мультимедійних матеріалів (презентації, відео).</p> <p><i>Інтерактивні методи</i> навчання - ґрунтуються на принципі зворотного зв'язку, коли здобувач освіти отримує відповіді, зауваження та поради щодо певної проблематики від викладача чи однокласників; коли здобувачі освіти взаємодіють між собою, а викладач виступає координатором, а також стежить за дотриманням навчальних та етичних норм (відповіді на запитання та опитування думок здобувачів освіти, кейс-стаді, дискусії, мозковий штурм, ігровий метод).</p> <p><i>Практичні методи</i> навчання - передбачають виконання задач та вправ), які спрямовані на розвиток навичок і практичного застосування знань.</p> <p><i>Інноваційні методи</i> навчання - поєднують інтерактивні та комп'ютерні технології. Серед інноваційних методів навчання використовуються: компетентісний метод, проектно-дослідницький метод, використання інформаційно-комунікаційних технологій та діджитал-інструментів. Зокрема інструменти Google, програми Canva, Prezi, Mentimeter.</p> <p><i>Методи дистанційного</i> навчання - ґрунтуються на використанні інформаційних технологій, в т.ч. університетської авторської системи дистанційного навчання (https://d-learn.pnu.edu.ua), платформ для організації відеоконференцій: Zoom Video Communications, Google Meet.</p>
7. Політика курсу	

Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Кодексом честі та Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату> та ін.

Відвідування занять: відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному форматі відповідно до встановлених університетом правил. Якщо студент відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. Ознайомитися з положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>. Академічну заборгованість студенти здають відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.

Неформальна освіта: у студентів є можливість отримати додатковий бал до підсумкової оцінки (3-5 балів), пройшовши онлайн курси на платформі Prometheus, Coursera (чи інших рекомендованих кафедрою обліку і оподаткування: <https://koia.pnu.edu.ua/platformy-dlia-neformalnoi-osvity/>). Також приймаються сертифікати, які підтверджують проходження курсів студентом на інших платформах неформальної освіти. Як правило, студент попередньо повинен погодити з викладачем коректність обраного курсу. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

8. Рекомендовані ресурси

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI з наступними змінами та доповненням : сайт Верховної ради України URL:: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 р. № 2120-IX : сайт Верховної ради України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20>.
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 01 квітня 2022 р. № 2173-IX : сайт Верховної ради України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20>.
4. Волощук М. Г., Матьола І. І., Карабін Т. О., Білаш О. В. Становлення та розвиток податкової системи України : монографія. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2021. 172 с.
5. Формування фіскального простору України в умовах глобалізаційних дисбалансів: монографія / за ред. д.е.н., проф. А.І. Крисоватого. Тернопіль: ТНЕУ. 2018. 588 с.
6. Мельник М.І., Лешук І.В. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України». 2015. 330 с.
7. Канюк В.М. Методичний підхід до оцінювання податкового ризику суб'єктів господарювання на основі економіко-статистичних методів. Економічний аналіз. 2019 рік. Том 29. № 3. С.29-38.
8. Чудак Л.А. Податкові ризики як загроза економічній безпеці підприємства. Східна

- Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 6(23). С. 645-653.
9. Податковий менеджмент: навчальний посібник / А.В. Жаворонок, К.С. Шапошников, І.Я. Ткачук. Одеса: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, 2022. 220 с.
  10. Мороз Е.Г. Податковий менеджмент : навч. посібник. [Електронне видання]. Рівне : НУВГП, 2020. 412 с.
  11. Купчак М.Я., Саміло А.В. Податковий менеджмент. Навчальний посібник. Львів, 2020. 185 с.
  12. Ковшун Н.Е., Шило Ж.С. Реформування податкової системи в умовах інноваційного розвитку України: колективна монографія за ред. Л.М. Мельник, Частина 1. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020, 246 с.
  13. Податковий менеджмент: навч. посібник / Д.І. Дема, І.В. Шевчук, Г.П. Мартинюк; за заг. ред. Д.І. Деми. К.: Алерта, 2017. 256 с.
  14. Дубовик О.Ю. Податковий менеджмент у схемах і таблицях: навчальний посібник. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. 248 с.
  15. Самусевич Я.В., Височина А.В. Податкове планування та основи податкової оптимізації : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2021. 344 с.
  16. Сарана, Л.А. (2022). Особливості управління податковими ризиками держави на час дії воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, 1(4). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-08-03>.
  17. Neuman, S. S., Omer, T. C., & Schmidt, A. P. (2020). Assessing tax risk: Practitioner perspectives. *Contemporary Accounting Research*, 37(3), 1788-1827.
  18. Brühne, A. I., & Schanz, D. (2022). Defining and managing corporate tax risk: Perceptions of tax risk experts. *Contemporary Accounting Research*, 39(4), 2861-2902.
  19. Firmansyah, A., & Muliana, R. (2018). The effect of tax avoidance and tax risk on corporate risk. *Jurnal Keuangan Dan Perbankan*, 22(4), 643-656.
  20. Osama F., Muneer M. Audit and tax in the context of emerging technologies: A retrospective analysis, current trends, and future opportunities. *The International Journal of Digital Accounting Research* Vol. 21, 2021, pp. 95-128. 14.
  21. Шкроміда Н.Я. Обліково-аналітичне забезпечення управління податковими зобов'язаннями на підприємстві. *Вісник Прикарпатського університету. Серія економіка*. Вип. 15. Івано-Франківськ, 2020. С. 177-181.
  22. Шкроміда Н.Я. Бюджетування податків і зборів як елемент системи корпоративного податкового менеджменту. *Вісник Прикарпатського університету. Серія економіка*. Вип. 13. Івано-Франківськ, 2018. С. 213-217.
  23. Офіційний сайт Верховної Ради України: URL: <https://www.rada.gov.ua>
  24. Інтернет-портал Ліга закон URL: <https://ligazakon.net/>
  25. Офіційний сайт ДПС України. Електронний кабінет платника URL : <https://cabinet.tax.gov.ua>.

Викладач

Шкроміда Н.Я.